

Despre concretețea și forța artistică a sfielii

Scris de George Petrovai

Vineri, 28 Septembrie 2012 06:41 - Ultima actualizare Vineri, 28 Septembrie 2012 06:46

Fiecare clipă care-l apropie pe omul înțelept de sfârșitul său inexorabil, îl încredințează totodată pe acesta că în binomul suflet-trup ce-i definește alcătuirea, rolul determinant revine sufletului. De altminteri, nu-i greu de constatat în vremurile neomenoase pe care le trăim că omul este om atâta timp cât, indiferent de împrejurări, el nu numai că nu admite să-și trădeze fundamentele sale de ființă gânditoare și simțitoare, dar chiar luptă din răputeri să întetească flacăra vie a vieții prin sincere dovezi de iubire și dăruire îndreptate spre folosul semenilor.

Cum, însă, omul rafinat și profund ticăloșit al vremurilor moderne nu-și mai aparține sieși, căci religia pragmatismului și profitului căreia i se închină cu smerenie l-a transformat într-o rotiță neînsemnată a tot mai avidului malaxor social de libertate și demnitate umană, iată că fireștile legături cu semenii ba iau chipul demagogic al angajamentelor politice, ba sunt înălțate la rangul de idealuri, imposibil de atins cu actualele mijloace spirituale ale omenirii, tolănită în mocirla nepăsării de alții și a mulțumirii de sine.

Sunt timpuri foarte fecunde în zămislirea unor cohorte întregi de cinici de toate vârstele, calibrele și culorile, dar din punct de vedere spiritual incapabile să izvodească măcar un filosof de talia anticului și mereu actualului Diogene, cel care în plină zi umbla cu opaițul aprins în căutarea unui om adevărat.

Lesne de dedus cam care ar fi rezultatul căutărilor în zilele noastre, zile ce se remarcă prin enorme acumulări de fariseism și necinste, dacă nici măcar Diogene la vremea lui nu a găsit ce căuta, cu toate că spațiul grecesc al căutărilor sale nu ducea lipsă de incontestabile valori umane. Numai că una este opera și cu totul altceva creatorul de zi cu zi, fapt care demonstrează fără putință de tăgadă că, departe de a progresa, cel puțin din punct de vedere moral omul este într-un îngrijorător regres...

Tot atunci înțeleptul se încredințează de adevărul simplu și irefutabil cum că nu există om întreg la minte care pe parcursul vieții lui să nu fi fredonat măcar o melodie, să nu fi iubit (ceva sau pe cineva) și să nu fi făcut filosofie.

Despre concretețea și forța artistică a sfielii

Scris de George Petrovai

Vineri, 28 Septembrie 2012 06:41 - Ultima actualizare Vineri, 28 Septembrie 2012 06:46

Modul cum Aristotel abordează postura de filosof a omului întrebător și căutător, seamănă ca două picături de apă cu dilema califului Omar în fața bibliotecii din Alexandria, cel care a raționat în felul următor: "Cărțile ei cuprind sau ceea ce este scris în Coran, sau ceea ce nu este scris în el; în primul caz sunt inutile, în cel de-al doilea dăunătoare. Deci, oricare din premise ar fi adevărată, concluzia este aceeași: Le dau foc!" Și așa a făcut...

În *Etica nicomahică*, Stagiritul apreciază că nu există decât două posibilități: omul să aibă o poziție filosofică, ori să nu aibă o asemenea poziție. Dar oricare din premise este acceptată ca adevărată, inevitabil concluzia logică este aceeași: Omul face filosofie! Căci însăși afirmația că nu ai o poziție filosofică, exprimă într-o formă mascată sau sfioasă tot filosofie.

*

Componentele moral-spirituale sunt atât de numeroase și atât de greu de pătruns în amețitoarea lor complexitate, încât – cu toate progresele anunțate de psihiatria și psihologia modernă – ele rămân pe mai departe o mare și sâcâitoare necunoscută, cel puțin în ceea ce privește impulsurile inconștiente și fenomenele paranormale de tipul hipnoză, telepatie, combustie spontană, telechinezie sau teleportare.

Iată de ce, pe bună dreptate se vorbește despre universul lăuntric al omului.

De-a lungul timpului, artiștii au redat cu mijloacele lor specifice ba latura luminoasă a sufletului omenesc (de la milă, sfială și duiosie până la pasiunea mistuitoare și jertfa supremă), ba latura întunecată a sufletului (de la minciună, prefăcătorie și zgârcenie până la trufie, ură și cruzime), dovedind astfel că raiul și iadul nu sunt simple invenții ale dreptcredincioșilor, de îndată ce omul găzduiește în el elevația și abjecția, cele două forțe antagonice care luptă din răputeri să pună stăpânire pe mintea și inima acestuia.

Cum sufletul este un tot unitar și armonios doar atunci când toate componentele sale alcătuitoare sunt sănătoase și se intercondiționează la modul rodnic și distinct ce definește caracterul și personalitatea omului, diminuarea sau pervertirea vreuneia dintre ele, fie din cauza unor circumstanțe nefericite (copii crescuți în familii dezorganizate și pervertite), fie din cauza unei educații autoimpuse (Nietzsche era adversarul înverșunat al milei creștine), ori al unei educații impuse (naziștii preamăreau supraomul și incitau la ura rasială), diminuarea sau

Despre concretețea și forța artistică a sfielii

Scris de George Petrovai

Vineri, 28 Septembrie 2012 06:41 - Ultima actualizare Vineri, 28 Septembrie 2012 06:46

---

pervertirea, deci, prin aceste instrumente artificiale de influențare moral-spirituală (idei dominante, doctrine fanatizante) duce inevitabil la apariția acelor monștri pe care putem să-i numim *mankurți* și care, întrucât sunt organizați și se lasă manevrați aidoma bolșevicilor pioși, se dovedesc a fi infinit mai primejdioși pentru libertatea și demnitatea umană decât sărmanele persoane cu handicap nativ.

De regulă, sfiala se asociază cu rușinea și pudoarea. Însă tot ea este o nelipsită însoțitoare a bunătății în general, a ingenuității copilăriei și a inocenței feciorelnice. Prin urmare, sfiala merge mână-n mână cu simplitatea și curățenia sufletească, două din atributele fără egal ale frumuseții lăuntrice (și nu numai), chiar dacă nevinovăția și naivitatea celui în cauză (la un copil, de pildă) se situează în vecinătatea ignoranței.

Nu numai atât. Tot ceea ce este viu își are propria sa sfială, până și plantele și animalele. Cu siguranță că acest fapt, nu doar o adorabilă licență poetică, l-a determinat pe Lermontov să pomenească în prima parte a poemului *Demonul* de "sfioșii cerbi" care se-adăpostesc...

În nuvela *Părintele Serghi*, Lev Tolstoi ne înfățișează nu doar imensa sfială de care este cuprinsă fetița Pașenka, atunci când băieții râd de mișcările ei caraghioase de înot, dar și efectul sfielii ei în sufletele celor care i-au provocat-o: "Fata-i proastă. Până la urmă, ei încep să-și bată joc de ea, silind-o să arate cum știe să înoate. Ea se întinde pe jos și le arată mișcările de înot...Și toți râd în hohote și-i spun că-i proastă. Și ea, văzând aceasta, roșește toată, se face numai pete-pete, și-i tristă, atât de tristă, încât te muștră conștiința și niciodată în viață nu vei mai putea să uiți acest zâmbet al ei chinuit, bun, supus..."

La fel de adorabilă, ba chiar mai mult, este sfiala fetelor îndrăgostite, în general a tuturor îndrăgostiților cu bun simț. Cum, odată cu întemeierea și răspândirea creștinismului, iubirea a devenit subiectul predilect al artiștilor, se subînțelege că abundă exemplele de cupluri îndrăgostite, înfățișate cu mai mult sau mai puțin har artistic în toate fazele de evoluție ale amorului, de la primii fiori resimțiți de cei în cauză, până la arderea lor în vâlvătăile dragostei descătușate.

Voi veni în sprijinul afirmației de mai sus cu legendarele iubiri (pe cât de statornice, pe atât de sfioase și caste) ale celor două cupluri nemuritoare – Dafnis și Cloe, respectiv Teagene și Haricleea – care, de altminteri, dau titlurile celor două senzaționale romane grecești, apărute după toate probabilitățile în secolele II-III e.n.: primul îl are ca autor pe Longos, al doilea pe Heliodor.

Despre concretețea și forța artistică a sfielii

Scris de George Petrovai

Vineri, 28 Septembrie 2012 06:41 - Ultima actualizare Vineri, 28 Septembrie 2012 06:46

Despre romanul pastoral în patru părți al lui Longos, Goethe spunea cu multă admirație: “Pentru a lăuda cum se cuvine poemul acesta ar trebui scrisă o carte întreagă. E bine să-l citim măcar o dată în fiecare an, ca să tragem din el mereu alte învățături și să ne lăsăm din nou impresionați de marea lui frumusețe”.

Iată de ce, zic eu, nu trebuie să ne rușinăm de acest superb dar al lui Dumnezeu – darul de-a ne jena și de-a roși, mai ales acuma când foarte des simți că-ți crapă obrazul de rușinea ce-ar trebui s-o încerce majoritatea semenilor noștri...

AUTOR: GEORGE PETROVAI

www.sighet-online.ro